

РЕЦЕНЗІЇ

С. М. НАУМКІНА

**ТЕРИТОРІЯ ДЕРЖАВИ:
ПОЛІТИЧНИЙ І ПРАВОВИЙ ВИМІРИ**

Сучасний етап розвитку Української держави, пов'язаний з розвитком демократії, громадянського суспільства, форм безпосередньої демократії, структурних змін у взаємовідносинах між органами державної влади та органами місцевого самоврядування та громадянами, вимагає формулювання нових підходів до розуміння суті територіальної організації держави. Для України ця проблема стоїть особливо гостро, оскільки тривалий час вона була змушена користуватися моделями територіального устрою, які нав'язувалися державами-метрополіями, до складу яких входили українські території і не враховували історичних, етнічних, політичних, культурних аспектів розвитку та самовизначення української нації.

У монографічному дослідженні «Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна» ґрунтовно аналізуються комплекс проблем, пов'язаних з просторовим

© *НАУМКІНА Світлана Михайлівна* — доктор політичних наук, професор

* Матвієнко А. С. Політико-правові засади територіальної організації держави: світовий досвід і Україна : монографія / А.С. Матвієнко. — К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корещького НАН України, 2015. — 376 с.

виміром державної влади, тому воно є актуальним та інноваційним, а його результати — затребувані практикою державотворення.

У першому розділі автор слушно відзначає залежність адміністративно-територіального устрою від ідеологічного наповнення поняття держави. При цьому автор багато уваги приділив аналізу концепцій держави-нації, держави загального добробуту і неоліберальної держави (с. 52–74).

Історія територіального устрою, який більшістю країн був успадкований імперій, що існували на їх території, та антагоністичні процеси детериторіалізації та ретериторіалізації, спровоковані глобалізацією, визначають рамки моделювання територіальної організації держави і детально розглянуті в другому розділі книги. З одного боку, автор відзначає необхідність враховувати інституційну спадщину, яка накладає обмеження на можливість радикальних змін, а з іншого — потребу адаптуватися до вимог майбутнього, що вимагає нових підходів до розуміння взаємозв'язку між територією та державою.

Масштабність та глибина авторського задуму розкриваються у третьому та четвертому розділах монографії, присвячених детальному аналізу реформ територіальної організації влади як у розвинених державах (Норвегії, Фінляндії, Швеції), так і в пострадянських країнах.

Логічним завершенням роботи став критичний аналіз історичного підґрунтя та сучасних проблем в організації територіального устрою України. Розробка власної моделі адміністративно-територіального устрою представлено в останньому розділі. Тут автор йде всупереч поширеним уявленням про необхідність збереження трирівневої моделі та пропонує взяти за основу розукрупнені райони (базовий рівень територіальної організації держави), в яких буде проживати не менше 10 тис. осіб, що входитимуть до складу областей (другий рівень) (с. 294–304). Таким чином вдасться створити спроможні одиниці, здатні виконувати широкий перелік завдань, який їм буде передано в ході децентралізаційної реформи, та мінімізувати спротив адміністративно-територіальній реформі серед громадян. Дискусійність цієї моделі очевидна, однак вона стимулює подальші наукові розвідки щодо оптимальної моделі територіальної організації держави, що слід віднести до інновацій даного монографічного дослідження.

Зроблені автором висновки будуть корисними для політиків, керівників центральних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, політологів і юристів, оскільки є джерелом об'єктивної інформації про сучасні тенденції територіальної організації держави в умовах глобалізації та посилення децентралізаційних тенденцій.